

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет історії, політології та національної безпеки
Кафедра історії України та археології

СИЛАБУС
нормативного освітнього компонента

УКРАЇНА: ІСТОРІЯ, КУЛЬТУРА, МЕНТАЛЬНІСТЬ

підготовки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 027 Музеєзнавство, пам'яткознавство
освітньо-професійної програми «Музейний менеджмент,
культурний туризм»

Силабус освітнього компонента «УКРАЇНА: ІСТОРІЯ, КУЛЬТУРА, МЕНТАЛЬНІСТЬ»
підготовки бакалавра, галузі знань 02 Культура і мистецтво, спеціальності
027 Музеєзнавство, пам'яткознавство, освітньо-професійної програми «Музейний
менеджмент, культурний туризм».

Розробник:

Малеончук Галина Олександрівна, доцент кафедри історії України та археології, кандидат історичних наук.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

(доц. Надольська В. В.)

Силабус освітнього компонента затверджений на засіданні кафедри історії України та археології

протокол № 1 від 29 серпня 2022 р.

Завідувач кафедри:

(Баран В. К.)

I. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	Галузь знань 02 Культура і мистецтво спеціальність 027 Музеєзнавство, пам'яткознавство, освітньо-професійна програма «Музейний менеджмент, культурний туризм»; бакалавр	Нормативний
Кількість годин/кредитів 240/8		Рік навчання: 1
ІНДЗ: немає		Семестр: 1, 2
		Лекції: 66 год.
		Практичні (семінарські): 74 год.
		Самостійна робота: 84 год.
	Консультації: 16 год.	
		Форма контролю: залік у 1 семестрі, екзамен у 2 семестрі
Мова навчання:	українська	Навчальний план 2020 р.

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

ПП: Малеончук Галина Олександрівна.

Науковий ступінь: кандидат історичних наук.

Посада: доцент кафедри історії України та археології.

Контактна інформація: maleonchuk.galyna@vnu.edu.ua

Посилання на розклад <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

1. Анотація курсу. Силабус освітнього компонента «Україна: історія, культура, ментальність» складений для здобувачів освітнього ступеня «Бакалавр» галузі знань 02 Культура і мистецтво, спеціальності 027 Музеєзнавство, пам'яткознавство, освітньо-професійної програми «Музейний менеджмент, культурний туризм». Зміст курсу передбачає комплексне вивчення історії та культури України відповідно до основних періодів її розвитку (давній, середньовічний, новий та новітній час), особливостей формування ментальності українського народу.

2. Пререквізити. Вивчення ОК передбачає знання програми історії України рівня повної загальної середньої освіти.

Постреквізити. Знання, уміння і навички, що здобуваються після закінчення вивчення даної дисципліни, будуть потрібні для засвоєння ОК «Основи наукових досліджень», «Логіка», «Спеціальні історичні дисципліни», «Політологія», для проходження археологічної

практики (з виїздом), написання курсових і кваліфікаційної робіт, складання атестаційного екзамену. ОК має взаємозв'язки з курсом «Історія Європи».

3. Мета і завдання освітнього компонента.

Метою освітнього компонента «Україна: історія, культура, ментальність» є поглиблене вивчення проблем історії та культури України, з'ясування особливостей менталітету українського народу на різних етапах його розвитку.

Основними **завданнями** вивчення ОК «Україна: історія, культура, ментальність» є:

- поглибити знання про українську історію та культуру від давнини до сучасності;
- встановити взаємозв'язки і взаємовпливи між різними епохами історії України та всесвітньою історією;
- з'ясувати вплив на культуру України перебування українських земель у складі іноземних держав;
- прослідкувати процеси формування та зміни української ментальності, її джерела, складові та визначальні риси;
- набути розуміння місця України та українців у процесі розвитку сучасного суспільства.

4. Результати навчання (компетентності):

Вивчення освітнього компонента дозволить здобувачу вищої освіти набути наступні компетентності:

Загальні компетентності (ЗК): ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК 7. Цінування і повага різноманітності та мультикультурності. ЗК 8. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК 11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК): СК 2. Здатність оцінювати найважливіші події та явища української історії у контексті світової історії.

Програмні результати навчання (ПР): ПР 2. Аналізувати й узагальнювати історико-культурний матеріал у певній системі. ПР 12. Досліджувати та інтерпретувати історико-культурну інформацію музейних предметів, об'єктів культурної спадщини, природних пам'яток.

5. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекції	Практичні	Конс.	Сам. роб.	Форма контролю / бали
Змістовий модуль 1.						
Давній та середньовічний період в історії України (1 семестр)						
Змістовий модуль 1.1. Давня історія України. Середньовічна держава – Русь						
1. Вступ до курсу «Україна: історія, культура, ментальність»	2	2				ДС
2. Стародавнє населення України у кам'яну добу	4	2			2	ДС
3. Трипільська культура	2		2			ПО, Т, ДС, ЕО/4

4. Господарство, суспільна організація, матеріальна та духовна культура стародавнього населення України в епоху міді і бронзи.	4	2			2	ДС
5. Доба раннього заліза на території України	6		2	2	2	ПО, Т, ДС, ЕО/4
6. Античні держави Північного Причорномор'я	2		2			ПО, Т, ДС, ЕО/4
7. Давні слов'яни: походження, розселення, господарство та культура	4	2			2	ДС
8. Рання державність у слов'ян IV – середина IX ст.	2		2			ПО, Т, ДС, ЕО/4
9. Проблема походження державності давніх слов'ян	4	2			2	
10. Русь за перших князів (друга половина XI – перша половина X ст.)	4		2		2	ПО, Т, ДС, ЕО/4
11. Русь в період розквіту (кінець X – перша половина XI ст.)	4		2		2	ПО, Т, ДС, ЕО/4
12. Запровадження християнства як державної релігії в Русі та його вплив на формування ментальності середньовічних українців	2	2				ДС
13. Порухення державної єдності Русі та основні тенденції її розвитку у другій половині XI – першій половині XIII ст.	8	2	2	2	2	ПО, Т, ДС, ЕО/4
14. Галицько-Волинська держава як спадкоємиця Русі	6	2	2		2	ПО, Т, ДС, ЕО/4
15. Вплив татаро-монгольської навали на розвиток українських земель	2				2	ДС
Загальна кількість за результатами ПО						32
Тест з тем 1-15						18
Разом за модулем 1.1						50
Змістовий модуль 1.2. Литовсько-польська доба в історії України						
16. Русько-литовський чи литовсько-руський період в історії України?	6	2		2	2	ДС
17. Українські землі у складі Волинського князівства Литовського у 40-х рр. XIV – перша половина XVI століття	12	2	6	2	2	ПО, Т, ДС, ЕО/12
18. Місце Кримського ханства як мусульманської держави в історії українських земель	4	2			2	ДС

19. Люблінська унія та її вплив на українські землі	2				2	
20. Українські землі у складі Речі Посполитої: основні тенденції політичного та соціально-економічного, культурного розвитку	10	2	6		2	ПО, Т, ДС, ЕО/12
21. Значення Берестейської унії в історії українського народу	4	2			2	ДС
22. Історичні витоки козацтва	4	2			2	ДС
23. Запорозька Січ як прообраз демократичної держави	8	2	2	2	2	ПО, Т, ДС, ЕО/4
24.	4	2			2	
25. Повсякденне життя населення українських земель в литовсько-польську добу	6		2	2	2	ПО, Т, ДС, ЕО/4
Загальна кількість за результатами ПО						32
Тест з тем 16-25						18
Разом за модулем 1.2.	56	16	16	4	20	50
Разом за модулем 1	112	32	32	8	40	100
Підсумковий контроль (1 семестр) – залік						100
Змістовий модуль 2. Новий та новітній час в історії України (2 семестр)						
Змістовий модуль 2.1. Україна в середині XVII – початку XX ст.						
26. Національно-визвольна війна середини XVII ст.: зміст, значення, місце в історичній пам'яті українського народу	6	2	2		2	ПО, Т, ДС, ЕО/2
27. Руїна. Лівобережжя та Правобережжя: відмінні шляхи розвитку українських земель	10	2	4	2	2	ПО, Т, ДС, ЕО/3
28. Постать Івана Мазепи та її значення для України	4	2			2	ДС
29. Конституція Пилипа Орлика: зміст і значення	4		2		2	ПО, Т, ДС, ЕО/2
30. Гетьманщина на початку XVIII – 1764 р.	8	2	2	2	2	ПО, Т, ДС, ЕО/2
31. Поділи Речі Посполитої. Реформи Катерини II та їх вплив на українське населення	4	2			2	ДС
32. Українські землі у складі Австрійської імперії (перша половина XIX ст.)	6	2	2		2	ПО, Т, ДС, ЕО/2
33. Наддніпрянська Україна у першій половині XIX ст.	6	2	2		2	ПО, Т, ДС, ЕО/2
34. Кирило-Мефодіївське товариство	4		2		2	ПО, Т, ДС, ЕО/2
35. Національне	8	2	4		2	ПО, Т,

відродження на українських землях в другій половині XIX ст.						ДС, ЕО/3
36. Перші українські політичні партії та громадські організації кінця XIX – початку XX ст.	6	2	2		2	ПО, Т, ДС, ЕО/2
Загальна кількість за результатами ПО						20
Контрольна робота 1						30
Разом за модулем 2.1.	66	18	22	4	22	50
Змістовий модуль 2.2. Україна в новітню добу						
37. Велика війна і Україна	4	2			2	ДС
38. Українська революція 1917 – 1920 рр.	8	2	2	2	2	ПО, Т, ДС, ЕО/2
39. Становлення радянської влади в Україні	2	2				
40. Західноукраїнські землі в міжвоєнний період	2		2			ПО, Т, ДС, ЕО/2
41. Голодомор 1932 – 1933 рр. та його місце в історичній пам'яті українського народу	4	2			2	ДС
42. Україна в роки утвердження більшовицького тоталітарного режиму (1929 - 1930-ті рр.).	4	2			2	ДС
43. Україна в роки Другої світової війни	4		2		2	ПО, Т, ДС, ЕО/2
44. Дискусійні питання в історії України періоду Другої світової війни	6	2		2	2	ДС
45. Післявоєнна відбудова та формування сучасних кордонів України	4	2			2	ДС
46. «Відлига» та її особливості для УРСР	4		2		2	ПО, Т, ДС, ЕО/2
47. Епоха «застою»: основні віхи.	4		2		2	ПО, Т, ДС, ЕО/2
48. Розвиток культури та дисидентство	2		2			ПО, Т, ДС, ЕО/2
49. Епоха перебудови як криза радянської системи: боротьба за здобуття незалежності	4		2		2	ПО, Т, ДС, ЕО/2
50. Становлення української незалежної держави	2		2			ПО, Т, ДС, ЕО/2
51. Помаранчева революція в Україні	2		2			ПО, Т, ДС, ЕО/2
52. Революція гідності в Україні	2		2			ПО, Т, ДС, ЕО/2
53. Російська агресія проти України як виклик сьогодення	4	2			2	ДС

Загальна кількість за результатами ПО						20
Контрольна робота 2						30
Разом за модулем 2.2.	62	16	20	4	22	50
Разом за модулем 2	128	34	42	8	44	100
Підсумковий контроль (2 семестр) – екзамен						60
Усього годин/ балів	280	66	74	16	84	100

ПО – поточне опитування; ДС – дискусія, Т – тестування, ЕО – експрес-опитування.

6. Завдання для самостійного опрацювання

Самостійна робота передбачає опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу з кожної теми та навчальної літератури з переліку рекомендованої викладачем літератури відповідно до структури освітнього компонента. Самостійна робота здобувачів освіти оцінюється під час поточного контролю (1 семестр), на підсумковому модульному контролі та підсумковому контролі (2 семестр).

№ теми	Види, зміст самостійної роботи
1	Опрацювання лекційного матеріалу. Вивчити інформацію щодо пам'яток кам'яного віку у фондах українських музеїв.
2	Опрацювання лекційного матеріалу. Вивчити інформацію щодо пам'яток мідного та залізного віку у фондах українських музеїв.
3	Підготовка до семінарського заняття. Підготувати презентацію на тему: «Скіфські та сарматські пам'ятки на території України»
4	Опрацювання лекційного матеріалу. Проаналізувати теорії прабатьківщини слов'ян.
5	Опрацювання лекційного матеріалу. Вивчення матеріалів щодо сучасних досліджень походження держави у східних слов'ян.
6	Підготовка до семінарського заняття. Опрацювання матеріалів про походження династії Рюриковичів.
7	Підготовка до семінарського заняття. Опрацювання матеріалів про культуру Русі (кінець X – перша половина XI ст.)
8	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до семінарського заняття. Опрацювання сучасних досліджень щодо Русі у другій половині XI – першій половині XIII ст.
9	Підготовка до семінарського заняття. Опрацювання матеріалів про культуру держави Романовичів.
10	Опрацювати матеріали про вплив татаро-монгольської навали на розвиток українських земель
11	Опрацювання лекційного матеріалу. Вивчення матеріалів про боротьбу за галицько-Волинську спадщину у другій половині XIV ст.
12	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до семінарського заняття. Вивчення матеріалів щодо української культури у 40-х рр. XIV – перша половина XVI ст.
13	Опрацювання лекційного матеріалу. Вивчення матеріалів про утворення Кримського ханства.
14	Опрацювання матеріалів на тему «Люблінська унія та її вплив на українські землі».
15	Опрацювання лекційного матеріалу. Опрацювання матеріалів про участь української шляхти та духовенства у прийнятті Берестейської унії.
16	Опрацювання лекційного матеріалу. Опрацювання матеріалів про теорії походження козацтва.

17	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до семінарського заняття. Вивчення матеріалів про побут козаків на Січі.
18	Опрацювання лекційного матеріалу. Проаналізувати образ козацтва у сучасній українській культурі.
19	Підготовка до семінарського заняття. Вивчення матеріалів про шляхетські роди Волині.
20	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до семінарського заняття. Опрацювати матеріали про термінологію подій середини XVII ст. в сучасній історичній науці.
21	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до семінарського заняття. Опрацювати матеріали про вплив іноземних держав на розвиток українських територій у кінці XVII – початку XVIII ст. ст.
22	Опрацювання лекційного матеріалу. Вивчення меценатської діяльності Івана Мазепи.
23	Підготовка до семінарського заняття. Робота з тестом Конституції Пилипа Орлика
24	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до семінарського заняття. Опрацювання матеріалів про розвиток культури Гетьманщини.
25	Опрацювання лекційного матеріалу. Вивчення матеріалів про політику іноземних держав щодо українських територій.
26	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до семінарського заняття. Аналіз спільних рис в політиці Російської та Австрійської імперій щодо українських територій.
27	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до семінарського заняття. Вивчення матеріалів щодо становища українського населення у складі Російської імперії у першій половині XIX ст.
28	Підготовка до семінарського заняття. Опрацювання програми Кирило-Мефодіївського товариства
29	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до семінарського заняття. Опрацювання матеріалів на тему «Національне відродження на українських землях в другій половині XIX ст.»
30	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до семінарського заняття. Порівняння програмних засад перших політичних українських партій.
31	Опрацювання лекційного матеріалу. Дослідження історії Волині у період Першої світової війни.
32	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до семінарського заняття. Робота з джерелами по темі «Українська революція 1917–1921 рр.».
33	Опрацювання лекційного матеріалу. Вивчення явища «Розстріляного відродження» в історії українців.
34	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до семінарського заняття. Дослідження теми повернення вивезених предметів культурної спадщини з території України в період Другої світової війни. Робота з джерелами до історії українського руху опору.
35	Опрацювання лекційного матеріалу. Вивчення матеріалів про політику радянзації.
36	Підготовка до семінарського заняття. Вивчення процесів демократизації в Україні впродовж 1953–1964 рр.
37	Підготовка до семінарського заняття. Опрацювання матеріалів про ідеологію в Україні періоду «застою».
38	Підготовка до семінарського заняття. Вивчення матеріалів про революцію на граніті в Україні.
39	Опрацювання лекційного матеріалу. Вивчення питання консолідації українського суспільства в період війни.

IV. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання здобувачів вищої освіти відбувається згідно «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки» від 29.06.2022 р.

Під час вивчення курсу передбачена можливість визнання отриманої здобувачем вищої освіти неформальної освіти як оцінку з окремих тем згідно «Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки» від 29.06.2022 р.

Процес вивчення освітнього компонента здійснюється за умов дотримання здобувачами освіти та викладачем «Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки» від 30.10.2020 р.

Списування під час контрольних робіт та заліку заборонені (в т. ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування.

Максимальний бал, який може отримати здобувач вищої освіти, складає 100 балів.

У 1 семестрі, де підсумковою формою контролю є залік, із 100 балів – 64 бали – це оцінки за поточну роботу та 36 – за тести із тематики курсу (два тести по 18 балів). Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми. Семестровий залік викладач виставляє за умови виконання здобувачем освіти завдань, передбачених силабусом освітнього компонента.

У 2 семестрі, із 100 балів: 40 – за поточне оцінювання та 60 – за контрольне оцінювання роботи здобувача. Перескладання будь-яких видів робіт, передбачених силабусом освітнього компонента, з метою підвищення підсумкової модульної оцінки не дозволяється. Заборгованість із модуля повинна бути ліквідована здобувачем у позааудиторний час до початку підсумкового контролю з наступного модуля. Кінцевий термін ліквідації заборгованості з модульного контролю обмежується початком заліково-екзаменаційної сесії.

Консультації здобувачам вищої освіти надаються: на кафедрі згідно графіку; онлайн через Університетський портал – Office 365, за допомогою Viber чи електронної скриньки (за попередньою домовленістю з викладачем).

V. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Формою підсумкового контролю під час ліквідації викладачеві у 1 семестрі є залік, у 2 семестрі – усний екзамен (у випадку отримання здобувачем менше 75 балів та бажання здобувача підвищити свій бал). У першому семестрі за умов отримання здобувачем впродовж семестру менше 60 балів – відбувається ліквідація викладачеві у формі усного заліку (максимум 100 балів).

У другому семестрі сума отриманих балів може бути зарахована як підсумковий атестаційний бал за згодою здобувача, якщо вона дорівнює не менше 75 балів. У випадку, коли здобувач бажає підвищити свій бал, то бали, набрані здобувачем за результатами модульних контрольних робіт, анулюються і відбувається усне складання екзамену (максимум 60 балів).

Повторне складання екзамену (усний екзамен), заліку (усний залік) допускається не більше як два рази з кожного освітнього компонента: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Перелік питань до заліку:

1. Періодизація давньої історії України.
2. Стародавнє населення України у кам'яну добу.

3. Зміни у господарському та суспільному житті у добу міді.
4. Трипільська та інші археологічні культури енеоліту: господарство та побут населення.
5. Проблема етнічної належності трипільської культури.
6. Населення України в добу бронзи.
7. Доба раннього заліза на території України. Населення України у кіммерійську добу.
8. Розселення, господарство та суспільний устрій скіфів.
9. Військова організація та війни скіфів з іншими народами.
10. Матеріальна та духовна культура скіфів.
11. Розселення, господарство та суспільний устрій сарматів.
12. Військова організація сарматських племен.
13. Матеріальна та духовна культура сарматів.
14. Державно-політичний устрій античних держав Північного Причорномор'я.
15. Соціально-економічний розвиток античних держав Північного Причорномор'я.
16. Культура античних міст-держав Північного Причорномор'я.
17. Проблема походження слов'ян. Джерела та література про слов'ян.
18. Історична наука про походження держави у східних слов'ян.
19. Суспільний лад та соціальні відносини та господарство давніх слов'ян
20. Культура давніх слов'ян.
21. Слов'яни та їхні сусіди у IV–VII ст.
22. Об'єднання Олегом Києва і Новгороду. Внутрішня політика князя Олега.
23. Зовнішня політика князя Олега. Походи на Візантію.
24. Внутрішня та зовнішня політика Ігоря.
25. Прихід до влади княгині Ольги. Реформаторська діяльність княгині та її зовнішньополітична діяльність.
26. Князь Святослав, його внутрішня та зовнішня політика.
27. Прихід до влади Володимира Святославовича.
28. Внутрішня політика Володимира. Запровадження християнства в Київській Русі.
29. Зовнішня політика Київської Русі в часи правління Володимира Великого.
30. Боротьба за київський престол після смерті Володимира Великого. Прихід до влади Ярослава Мудрого.
31. Внутрішня політика та зовнішня політика Ярослава Мудрого.
32. «Заповіт» Ярослава Мудрого. Ярославичі на Київському престолі.
33. Політична ситуація в Київській Русі наприкінці XI – на початку XII ст. Феодальні з'їзди та їх рішення.
34. Прихід до влади Володимира Мономаха. Внутрішня політика князя.
35. Зовнішня політика Володимира Мономаха. Боротьба Русі з половцями.
36. Київська Русь за перших Мономаховичів.
37. Організація військової справи в Київській Русі.
38. Київська Русь у системі міжнародних відносин.
39. Культура Київської Русі.
40. Основні тенденції політичного та соціально-економічного розвитку Київської Русі у період роздроблення.
41. Політична ситуація у Галицько-Волинській державі після смерті Романа Мстиславича.
42. Боротьба за владу Данила і Василька Романовичів (20–30-ті рр. XIII століття)
43. Політичний та соціально-економічний розвиток Галицько-Волинської держави за правління Данила і Василька Романовичів.
44. Завоювання Русі монголо-татарами.
45. Лев Данилович, його внутрішня та зовнішня політика.
46. Юрій I Львович. Заснування галицької митрополії.
47. Андрій та Лев Юрійовичі, їх внутрішня та зовнішня політика.
48. Юрій II Болеслав та завершення політичної історії Галицько-Волинської держави.
49. Політичний устрій українських земель у складі Великого князівства Литовського.

50. Головні джерела і розвиток права в українських землях у складі Великого князівства Литовського.
51. Судова система і судовий процес у Великому князівстві Литовському.
52. Соціальна структура розвитку українських земель у складі Великого князівства Литовського (друга половина XIV – перша половина XVI століття).
53. Аграрні відносини на українських землях у складі Великого князівства Литовського (друга половина XIV – перша половина XVI століття).
54. Розвиток міст. Ремесло і торгівля на українських землях у складі Великого князівства Литовського (друга половина XIV – перша половина XVI століття).
55. Становище українських земель у складі Молдавського князівства.
56. Українські землі у складі Угорського королівства.
57. Повсякденне життя української шляхти українських земель у складі Великого князівства Литовського (друга половина XIV – перша половина XVI століття).
58. Українські селяни крізь призму повсякдення на українських землях у складі Великого князівства Литовського (друга половина XIV – перша половина XVI століття).
59. Повсякденний побут міщан українських земель у складі Великого князівства Литовського (друга половина XIV – перша половина XVI століття).
60. Особливості повсякденного життя духовенства українських земель у складі Великого князівства Литовського (друга половина XIV – перша половина XVI століття).
61. Люблінська унія та її вплив на українські землі.
62. Державно-політичний статус та адміністративний устрій на українських землях у складі Речі Посполитої.
63. Державне та місцеве управління на українських землях у складі Речі Посполитої.
64. Законодавство і судочинство на українських землях у складі Речі Посполитої.
65. Соціальний устрій українських земель у складі Речі Посполитої.
66. Економічний розвиток українських земель у складі Речі Посполитої.
67. Україна в системі міжнародної торгівлі в період Речі Посполитої
68. Закарпаття у другій половині XVI – першій половині XVII ст.
69. Північна Буковина у другій половині XVI – першій половині XVII ст.
70. Чернігово-Сіверщина у другій половині XVI – першій половині XVII ст.
71. Українські землі у складі Кримського ханства у другій половині XVI – першій половині XVII ст.
72. Організація козацького війська.
73. Військове озброєння у запорізького козацтва.
74. Військова тактика у запорізького козацтва.
75. Військова символіка та клейноди запорізького козацтва.
76. Морські походи запорожців початку XVII ст.
77. Повсякденне життя за звичаї запорожців.
78. Повсякденне життя української шляхти в період Речі Посполитої.
79. Повсякдення українських селян в період Речі Посполитої.
80. Міщанський побут на українських землях в складі Речі Посполитої
81. Особливості побуту духовенства Речі Посполитої.
82. Причини, хід та наслідки постання під проводом Кшиштофа Косинського
83. Причини, хід та наслідки постання під проводом Северина Наливайка.
84. Причини, хід та наслідки постання під проводом Марка Жмайла.
85. Причини, хід та наслідки постання під проводом Тараса Федоровича (Трясила).
86. Причини, хід та наслідки постання під проводом Причини, хід та наслідки постання під проводом Івана Сулими.
87. Причини, хід та наслідки постання під проводом Павла Бута (Павлюка).
88. Причини, хід та наслідки постання під проводом Я. Остринина (Остриниці).
89. Причини, хід та наслідки постання під проводом Дмитра Гуні.
90. Розвиток культури в Україні у другій половині XIV – першій половині XVII ст.

Перелік питань до екзамену:

1. Національно-визвольна війна в Україні середини XVII ст.
2. Військова рада у Переяславі, її хід та рішення. «Переяславська легенда».
3. Руїна. Лівобережжя та Правобережжя: відмінні шляхи розвитку українських земель
4. «Вічний мир».
5. Ліквідація автокефальності Київської митрополії: причини і наслідки.
6. Політика російського уряду щодо України в останній чверті XVIII ст.
7. Постать Івана Мазепи та її значення для України.
8. Мазепинці. Пилип Орлик як перший політичний емігрант.
9. Гетьманщина на початку XVIII ст. до 1764 р.
10. Наступ на залишки автономного устрою Гетьманщини у 70–80-х рр. XVIII ст.
11. Причини, привід та ліквідація Запорозької Січі й подальша доля запорожців.
12. Феномен козацького бароко: архітектура, малярство, музичне життя.
13. Слобідська Україна у XVIII ст.
14. Роль і місце Гетьманщини в історії України.
15. Адміністративно-територіальний устрій України у складі Російської імперії. Ліквідація Гетьманщини.
16. Включення Правобережної України Південно України та Криму до Російської імперії.
17. Західноукраїнські землі під владою Австрійської монархії (кінець XVIII – 40 рр. XIX ст.
18. Масонські організації в Україні у першій чверті XIX ст.
19. Події революції 1848–1849 рр. на західноукраїнських землях. Головна Руська Рада.
20. Підготовка та проведення селянської реформи 1861 р. в Україні.
21. Українське питання в діяльності українських політичних партій кінця XIX – початку XX ст.
22. Аграрна політика П. Столипіна та проведення її в Україні.
23. Адміністративно-територіальний устрій та організація австрійської державної влади в українських регіонах у складі монархії Габсбургів.
24. Реформи «освіченого абсолютизму» в Габсбурзькій монархії. Українське австрофільство.
25. Аграрне законодавство Марії Терезії та Йосифа II. Аграрна реформа 1848 р.
26. «Руська трійця». Кирило-Мефодіївське товариство.
27. Утворення українських політичних партій у Галичині й Наддніпрянщині: порівняльна характеристика.
28. Роль Церкви у формуванні основ новочасного українського суспільства.
29. Історія України XIX ст. у світлі європейського досвіду націотворення та сучасних концепцій «нації» і «націоналізму».
30. Розвиток українського політичного руху в 1907–1917 рр.
31. Директорія: причини створення та діяльність.
32. Створення та діяльність Центральної Ради.
33. Українська Держава П. Скоропадського.
34. Селянсько-повстанське формування під проводом Н. Махна.
35. Боротьба українського народу з білогвардійськими військами генерала Денікіна.
36. Здійснення нової економічної політики в Україні.
37. Українське село 1921–1927 рр.
38. Здійснення коренізації в Україні.
39. Українське село в період колективізації.
40. Політичні суди. Судові процеси української інтелігенції.
41. Релігійне життя в Україні в 1920–1930-х рр.
42. Розвиток освіти в Україні в 1930-х рр.
43. Українське мистецтво в 1930-х рр.
44. Український кінематограф у 1930-х рр.
45. Українська література 1930-х рр.

46. Українські землі в складі Польщі у міжвоєнний період.
47. Українські землі в складі Румунії у міжвоєнний період.
48. Українські землі у складі Чехословаччини у міжвоєнний період.
49. Вхідження Західної України до складу УРСР.
50. Вхідження Північної Буковини і частини Бессарабії до УРСР.
51. Політика «радянїзації» західних земель України.
52. Репресії сталінського режиму щодо населення західних земель України.
53. Напад Німеччини на СРСР. Український напрям у плані «Барбаросса».
54. Оборонні бої на території України на початку німецько-радянської війни.
55. Окупація України німецькими військами.
56. Нацистський окупаційний режим в Україні.
57. ОУН на початку Другої світової війни.
58. Утворення і діяльність УГІА (1942–1944 рр.).
59. Акт відновлення Української держави 30 червня 1941 року.
60. Радянський партизанський та підпільний рух в Україні.
61. Українсько-польський конфлікт в роки Другої світової війни.
62. Початок звільнення України від німецької окупації.
63. Звільнення Правобережної України та Криму.
64. Звільнення західних областей України від німецької окупації.
65. Післявоєнне урегулювання територіальних питань.
66. Відбудова економіки України. Четвертий п'ятирічний план.
67. Голод 1946–1947 рр. в Україні.
68. Колективізація сільського господарства західних земель України.
69. Масові депортації українського населення в післявоєнний період.
70. Політика влади щодо Православної церкви в 40-х роках ХХ ст.
71. Ідеологічні чистки в науці у другій половині 40-х – на початку 50-х рр ХХ ст.
72. ХХ з'їзд КПРС і його вплив на суспільно-політичне життя в Україні.
73. Зародження дисидентського руху в Україні.
74. Шістдесятництво як духовний і суспільно-політичний феномен.
75. Зміст і масштаби хрущовської антицерковної кампанії.
76. Урядові зміни в жовтні 1964 р. та їх вплив на суспільно-політичне життя України.
77. Конституція УРСР 1978 р.
78. Деструктивні процеси в період застою.
79. Форми діяльності дисидентів та репресії правозахисників періоду другої половини 60-х – на початку 80-х рр. ХХ ст.
80. Утворення та діяльність Української Гельсінської спілки.
81. Початок перебудови та її особливості в Україні.
82. Чорнобильська катастрофа – національна трагедія України.
83. Спроби політичних реформ і зростання активності українського суспільства в період другої половини 80-х рр. ХХ ст.
84. Формування багатопартійної системи в Україні.
85. Створення Народного руху України.
86. Формування передумов незалежності України.
87. Проголошення незалежності України.
88. Державотворчі процеси в Україні після здобуття незалежності.
89. Помаранчева революція в Україні.
90. Революція гідності в Україні.

VI. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

1 семестр

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перекладання)

2 семестр

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	Необхідне перекладання

VII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Баран В. К. Україна після Сталіна: Нарис історії 1953–1985 рр. Львів, 1992. 124 с.
2. Баран В. К. Україна: новітня історія (1945–1991 рр.). Львів, 2003. 670 с.
3. Баран В. К., Даниленко В. М. Україна в умовах системної кризи (1946–1980-ті рр.) Київ, 1999. 304 с.
4. Баран В. К., Токарський В. В. Україна: західні землі: 1939–1941 рр. Львів, 2009. 446 с.
5. Бойко, О. Д. Історія України [Текст] : підручник для студ. вищ. навч. закл. 5-те вид., доповн. Київ: Академвидав, 2014. 720 с.
6. Брицький П. П. Україна у Другій світовій війні (1939–1945 рр.). Чернівці, 1995. 210 с.
7. Верстюк В. Ф. Українська Центральна Рада: Навчальний посібник. Київ: Заповіт, 1997. 344 с.
8. Грицак Я. Нарис історії України: формування модерної української нації XIX–XX століття: Навчальний посібник. Київ: Генеза, 1996. 360 с.
9. Грушевський М. С. Історія України-Руси: В 11 т., 12 кн. / Редкол.: П.С.Сохань (голова) та ін. Київ: Наук. думка, 1991. (Пам'ятки іст. думки України). Т. 1. 1994. 736 с.
10. Грушевський М. Хто такі українці і чого вони хочуть? Київ: Т-во «Знання» України, 1990. 68 с.
11. Давня історія України [Текст] : в 3 т. / ред. кол. П. П. Толочко [та ін.] ; НАН України, Ін-т

- археол. Київ : Наукова думка, 1997 . Т. 3 : Слов'яно- Руська доба / Ю. С. Асєєв [та ін.]; ред. П. П. Толочко. [Б. м.]: [б.в.], 2000. 695 с.
12. Давня історія України : у 2 кн. : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / П. П. Толочко (керівник авт. кол.), Д. Н. Козак, С. Д. Крижицький [та ін.]. Київ : Либідь, 1994, 1995.
13. Давня історія України: в 3-х томах. Том 2 : Скіфо-антична доба / Відповід. ред. С. Д. Крижицький / Голова ред. кол. П. П. Толочко. Київ : Наукова думка. 1998. 496 с.
14. Давня історія України: в 3-х томах. Том 1: Первісне суспільство / Відповід. ред. В. Н. Станко; Голова ред. кол. П. П. Толочко. Київ: Наукова думка. 1997. 560 с.
15. Дашкевич Я. Україна і Схід / Упоряд. Г. Сварник, А. Фелонюк; НАН України. Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського. Львівське відділення; Львівський національний університет імені Івана Франка. Львів, 2016. 960 с.
16. Дейвіс Н. Європа: Історія / Пер. з англ. П. Таращук, О. Коваленко. Київ, Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2001. 1463 с.
17. Єсельчик С. Історія України: становлення модерної нації / За ред. М. Климчука; Авториз. пер. з англ. А. Цимбал. Київ: Laurus, 2011. 376 с.
18. Залізник Л. Стародавня історія України. Київ, Темпора, 2012. 542 с.
19. Історія України від найдавніших часів до сьогодення : зб. док. і матеріалів : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / видавництво Видавництво 21 (Чернівці); [упоряд. І. Б. Автушенко та ін. ; заг. ред.: А. П. Коцур, Н. В. Терес]. Київ; Чернівці: Книги-XXI, 2008. 1099 с.
20. Історія України. Новітня доба : навчальний посібник / В. М. Литвин, В. Ф. Колесник, А. Г. Слюсаренко [et al.]; за ред. В. М. Литвина. Київ : Академвидав, 2012. 480 с.
21. Історія України: Навчальний посібник / Під заг. ред. В. Смолія. Київ: Альтернативи, 1997. 424 с.
22. Історія України: Хрестоматія / Упоряд. В. М. Литвин; Відп. ред. В. А. Смолій. НАН України. Інститут історії України. Київ: Наукова думка, 2013. 1056 с.
23. Історія України: Хрестоматія: Навчальний посібник / Упор. В. І. Гусєв, Ю. О. Калінцев, Г. І. Сургай. Київ, 2003. 248 с.
24. Історія української культури у 5-ти т. Т. 1. Історія культури давнього населення України / Ю. С. Асєєв, В. Д. Баран, І. А. Баранов. Київ : Наукова думка, 2001. 1134 с.
25. Київська Русь: пам'ятки права (X–XIII): тексти, переклади, коментарі : навч. посіб. / уклад. Г. Г. Демиденко, В. М. Єрмолаєв. Харків: Право, 2020. 224 с.
26. Магочій П.-Р. Україна: Історія її земель та народів / Авториз. пер. з англ. Е. Гийдель, С. Грачова, Н. Кушко, О. Сидорчук; наук. ред. С. Біленький; відп. ред. В. Падяк. Ужгород: Вид-во В. Падяка, 2012. 794 с.
27. Малєончук Г., Шваб А. Міжвоєнний Луцьк: суспільно-політичний, соціально-економічний, культурний розвиток (1919–1939). Луцьк : Терен, 2022. 216 с.
28. Північне Причорномор'я за античної доби (на пошану С. Д. Крижицького). Київ: Стародавній світ, 2017. 292 с.
29. Ранньомодерна Україна на перехресті цивілізацій, культур, держав та регіонів / Ред. кол.: В. Смолій (відп. ред.), Т. Чухліб (заст. відп. ред.), В. Кононенко, (відп. секр.), В. Горобець, О. Гуржій, В. Матях, П. Сас, В. Степанков, О. Струкевич. НАН України. Інститут історії України; Український національний комітет з вивчення країн Центральної та Південно-Східної Європи; Науково-дослідний інститут козацтва. Київ: Інститут історії України, 2014. 258 с.
30. Реєнт О. П. Українські визвольні змагання 1917–1921 років / Гол. ред. Р. Стасюк. Київ: Вид-во «Арій», 2016. 280 с.
31. Снайдер Т. Перетворення націй. Польща, Україна, Литва, Білорусь. Переклад з англійської: Антон Котенко, Олександр Надтока. Київ: Дух і літера, 2012. 464 с.
32. Снайдер Т. Українська історія, російська політика, європейське майбутнє. (пер. Олексій Панич, Роксоляна Свято) Київ: Дух і літера, 2014. 232 с.
33. Яковенко Н. М. Нарис історії України від найдавніших часів до кінця XVIII століття. Київ, 1997. 380 с.

34. Яковенко Н. Паралельний світ. Дослідження історії уявлень та ідей в Україні XVI – XVII ст. Київ, 2002. 416 с.
35. Яковенко Н. Українська шляхта з кінця XIV до середини XVII століття. Волинь і Центральна Україна. Київ, 2008. 472 с.
36. Magocsi Paul R. A History of Ukraine: The Land and Its Peoples. University of Toronto Press; Second, Revised edition, 2012. 896 p.
37. Snyder T. Sketches from a Secret War: A Polish Artist's Mission to Liberate Soviet Ukraine. New Haven and London: Yale University Press, 2005. 324 p.

Інтернет ресурси:

1. Історична правда. URL: <https://www.istpravda.com.ua/>
2. Лікбез - Історичний фронт. URL: <https://likbez.org.ua/ua/>
3. Локальна історія. URL: <https://localhistory.org.ua/>
4. Ukrainer. URL: <https://ukrainer.net/>
5. Архів пам'яті українців. URL: <https://www.memory.org.ua/>
6. Український інститут національної пам'яті. URL: <https://uinp.gov.ua/>
7. Національна історична бібліотека України. URL: <http://vuan.nibu.kyiv.ua/>